

Tillsynsplan för för miljö- och hälsoskyddsområdet, år 2025

För varje verksamhetsår ska tillsynsmyndigheten upprätta en samlad tillsynsplan som ska grundas på registret av tillsynsobjekt samt behovsutredningen. Tillsynsplanen är framtagen i enlighet med 1 kap 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

I tillsynsplanen ska det framgå hur tillsynsmyndigheten har tagit hänsyn till den nationella strategin för miljöbalkstillsynen. Innehållet i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen och Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan samt hur dessa har beaktats vid framtagande av tillsynsplanen beskrivs längre ned i detta dokument.

Syftet med tillsynsplanen är att visa hur resurserna prioriteras för operativ tillsyn och inkommande ärenden. Tillsynsplanen visar även vilka övriga arbetsuppgifter som prioriteras.

Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera tillsynsverksamheten enligt 1 kap 12 § miljötillsynsförordningen. Detta sker löpande under året samt genom den verksamhetsberättelse som miljö- och hälsoskyddsavdelningen tar fram varje delår och helår.

Tillsynsmyndigheten ska föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Ett sådant register över samtliga tillsynsobjekt finns i det ärendehanteringsprogram (EDP Vision) som används på miljö- och hälsoskyddsavdelningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i enlighet med 26 kap 3 § tredje stycket miljöbalken (MB) ansvar för den lokala tillsynen av miljöskydd och hälsoskydd samt tillsyn enligt 2 kap 31 § miljötillsynsförordningen samt enligt 8 kap. 2 § första stycket 3 strålskyddsförordningen (2018:506) ansvar för tillsyn över solarier och radon i bostäder samt lokaler som allmänheten har tillträde till. Det övergripande målet med tillsynen är att undanröja och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

Tillsynsansvar

Tillsynsansvaret inom miljöskyddet avser bland annat hantering av anmälan och tillsyn av miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap MB, avfallshantering enligt 15 kap MB, föroreningsskador enligt 10 kap MB som inte omfattas av länsstyrelsens ansvar, andra miljöskador enligt 10 kap 1 § MB om skadorna har förorsakats av en verksamhet eller åtgärd som den kommunala nämnden har tillsynsansvar för, vattentäkter som omfattas av tillståndsplikt som kommunen har föreskrivit, hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor enligt 14 kap MB i andra verksamheter än miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap MB utom den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar, tillsyn över flourerade växthusgaser i utrustning i motorfordon, flyg och tåg, tillsyn enligt lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg samt förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg gällande avfall från fritidsbåtar.

Miljö- och hälsoskydds nämnden har även ansvar för viss tillsyn enligt EU:s förordning om marknads kontroll (EU) 2019/1020 och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

Marknadskontroll är kontroll av överensstämmelser med reglering inom vissa specificerade rättsakter på EU-nivå. Tillsynsansvaret tillkom efter de ändringar i miljöbalken och miljötillsynsförordningen som genomfördes den 25 juli 2022 som en anpassning till EU:s marknadskontrollförordning. Kommunens ansvar regleras i huvudsak i 2 kapitlet miljötillsynsförordningen. Om en kommunal nämnd har ansvar för tillsynen över en verksamhet enligt 2 kapitlet 31 eller 32 §§ miljötillsynsförordning ska nämnden även ansvara för kontrollen enligt EU:s marknadskontrollförordning utifrån de direktiv och förordningar som räknas upp i bestämmelsen, 2 kapitlet 32 b § miljötillsynsförordningen. Tillsynsansvaret avser även marknadskontroll av buller och avgaser från vissa mobila maskiner och visst ansvar för marknadskontroll inom lagen om tobak och liknande produkter.

Från och med oktober 2017 har länsstyrelsen överlämnat tillsynsansvaret för anmälningspliktiga vattenverksamheter enligt 11 kap MB och 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet med undantag inom kultur- och naturreservat som inte har prövats av kommunen samt anmälningar tillhörande tidigare tillståndspliktiga anläggningar som prövas av länsstyrelsen. Miljö- och hälsoskydds nämnden har delegerats det operativa tillsynsansvaret.

Tillsynsobjekt inom miljöskyddet

I Österåkers kommun finns 318 tillsynsobjekt i registret över miljöfarliga verksamheter. De miljöfarliga verksamheterna avser både tillståndspliktiga verksamheter, anmälningspliktiga verksamheter samt miljöfarliga yrkesmässiga verksamheter som inte är anmälningspliktiga. Av dessa är 4 st tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade B-verksamheter), 52 st anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade C-verksamheter) samt 262 st icke anmälningspliktiga (så kallade U-verksamheter). Utöver detta finns även 2 st lantbruk och cirka 115 st djurhållare (U-verksamheter).

Antalet U-verksamheter har ökat under 2024 som en följd av att tillsynsregistret har uppdaterats avseende marinor och varv, tömningsstationer för båtlatriner och spolplattor. Under 2025 kommer arbetet med att uppdatera tillsynsregistret att fortsätta avseende bland annat lantbruk och köldmedier.

Det finns 5 680 objekt i tillsynsregistret för enskilda avlopp i kommunen. Det avser samtliga avlopp för WC och BDT samt separata avlopp för WC till slutna tankar. Registret uppdaterades under 2024 baserat på uppgifter från slamtömningsregistret och beslut om tillstånd till avlopp.

Tillsyn av fluorerade växthusgaser sker på anläggningar för kyla eller värme som under året innehållit en total köldmediemängd på 14 ton koldioxidekvivalent och som omfattas av krav på årsrapport. Årligen handläggs cirka 65 årsrapporter.

Tillsynsobjekt inom hälsoskydd

Tillsynsansvaret inom hälsoskyddet gäller både anmälningspliktiga verksamheter och även olika typer av offentliga verksamheter och hygienverksamheter som inte är anmälningspliktiga, exempelvis äldreboenden, idrottshallar och frisörer. Tillsynsansvaret över hygieniska och kosmetiska produkter och kemikalier innebär att många olika typer av verksamheter kan omfattas av tillsynen till exempel olika typer av butiker. Kommunen utövar även tillsyn över hyres- och bostadsrättsfastigheter där ärendena ofta gäller bostadsklagomål eller tillsyn av fastighetsägarens egenkontroll.

I Österåkers kommun finns 204 verksamheter i tillsynsregistret för hälsoskydd. Det avser både anmälningsskyldiga verksamheter och sådana som inte behöver anmälas. Av dessa är det 21 skolor, 38 förskolor, 25 fotvård, 5 bassängbad, 2 solarier, 6 tatuerare, 1 anläggning som utför akupunktur, 1 anläggning som utför öronhåltagning, 3 hudvård. Dessa är anmälningsskyldiga enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) eller enligt 10 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om solarier och artificiella solanläggningar (2012:5). I kommunen finns även 9 strandbad där tillsyn utförs årligen, 22 gruppboenden/trygghetsboenden, 9 äldreboenden, 30 frisörer, 4 fritidsgårdar, 14 sporthallar, 5 träningscenter och 21 övriga verksamheter.

I kommunen finns även 44 större vattentäkter som består av gemensamma vattentäkter inom samfällighets- och tomtföreningar. Många är gemensamma sommarvattenanläggningar. Livsmedelsverket har under 2024 gett ut en faktskrift om dricksvatten från små dricksvattenanläggningar för privat bruk och tagit fram nya riktlinjer för dricksvattenkvalitet. Tillsynen omfattar både inventering, riskbedömning och tillsyn av egenkontroll och provtagning.

Personalresurser

Tillgängliga personalresurser på miljö- och hälsoskyddsavdelningen 2025 uppgår till cirka 13,5 årsarbetare, varav cirka 8,9 årsarbetare finns tillgängliga inom miljö- och hälsoskyddets tillsynsområde. En tjänst motsvarar 1600 timmar vilket omfattar arbete med inkommande ärenden och tillsyn samt även interna möten, kvalitetsarbete i form av digitalisering, blanketter, rutiner, webb, verksamhetsplanering och samordning. Beräknad tidsåtgång för planerade tillsynsprojekt avser förberedelser, genomförande, inspektionsrapport och projektrapport. Eventuellt behov av uppföljning är inte medräknat i projekten utan ger extra tillsynstid utöver denna.

Tillsynen inom miljöskyddet fördelas på nio inspektörer som i olika omfattning arbetar även med hälsoskydd och livsmedel. Arbetet omfattar bland annat tillsyn, handläggning av inkommande ärenden, inventering och uppföljning av förorenade områden och enskilda avlopp, klagomål och rådgivning avseende miljöfarlig verksamhet.

Tillsynen inom hälsoskyddet är till största del fördelat mellan fem inspektörer som i olika omfattning arbetar även med miljöskydd och livsmedel.

Mål och strategiska nyckeltal

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete syftar till att uppfylla de nationella målen inom nämndens tillsynsområde såsom Sveriges miljömål och de nationella folkhälsomålen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är i huvudsak en tillsyns- och kontrollmyndighet och nämndens övergripande mål kan beskrivas som att genom tillsyn- och kontroll verka för en god regelefterlevnad.

Tillsynsområdet omfattas även av kommunens övergripande mål och Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) har 11 resultatmål för 2025. Resultatmålen som avser tillsyn inom miljö och hälsoskyddsområdet redovisas enligt nedan. Uppföljning av verksamheten sker genom resultatindikatorer kopplade till målen och strategiska nyckeltal.

Resultatmål och resultatindikatorer som berör miljö- och hälsoskyddstillsynen 2025:

1. Kundnöjdhet inom miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll samt avseende serveringstillstånd ska vara hög
Resultatindikator: Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Miljö- och hälsoskydd - Totalt, NKI
2. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn ska leda till god lagefterlevnad
Resultatindikator: Andel fritidsbåtshamnar där beslut om avfallshanteringsplan har fattats
3. Öka andelen godkända enskilda avlopp genom att utföra tillsyn
Resultatindikator: Antal fastigheter med enskilt avlopp där MHN har genomfört tillsyn.
4. Negativ påverkan på människors hälsa och miljön från förorenade områden ska minska
Resultatindikator: Antal förorenade områden eller byggnader där undersökning eller åtgärder har skett
5. Öka kunskapen om risk för förekomst av skadliga ämnen i dricksvatten från enskilda brunnar
Resultatindikator: Antal informationsinsatser som MHN har genomfört
6. Minska den negativa påverkan av näringsläckage i vattenmiljön
Resultatindikator: Antal gödselanläggningar och gödselhantering där MHN genomfört tillsyn

Finansiering

Principen är att tillsynen enligt miljöbalken ska finansieras genom avgifter. Tillsynen finansieras av årsavgifter eller timavgifter. Ett antal tillsynsobjekt debiteras en fast årlig tillsynsavgift beräknad utifrån verksamhetens tillsynsbehov. För handläggning av anmälningar och ansökningar, tillsyn på icke anmälningspliktiga verksamheter, övrig tillsyn och befogade klagomålsärenden tas avgift ut enligt fastställd taxa som fast avgift eller timavgift. Obefogade klagomålsärenden kan i de flesta fall inte debiteras. För hantering av smittskyddsärenden, frågor, rådgivning och information kan ingen avgift debiteras. För hantering av interna remisser och planarbete inom samhällsbyggnadsförvaltningen sker interndebitering. För hantering av remisser från andra myndigheter, rådgivning och information kan ingen avgift debiteras.

Kompetensutveckling och samverkan

Kompetensutveckling och utbildning sker dels genom externa kurser, nätverksträffar och seminarier på länsstyrelsen och andra vägledande myndigheter samt genom samverkan med kommuner i närområdet. Miljö- och hälsoskyddsavdelningen deltar bland annat i nätverken SNO (Stockholm Nordost) och MSL (Miljösamverkan Stockholms län). Inom SNO sker träffar en till två gånger per år inom olika ämnesgrupper, till exempel miljöskydd, hälsoskydd och små avlopp. Inom MSL deltar miljö- och hälsoskyddsavdelningen i flera ämnesgrupper, till exempel dagvatten, lantbruk, fritidsbåtar, dricksvatten, smittskydd och strandskydd.

Under 2025 kommer extra resurser att läggas på brottsförebyggande arbete som ett resultat av en politisk förstärkning. Det kommer att omfatta samverkan med polis och andra myndigheter, kompetensutveckling hos personalen, samsyn och samverkan med andra kommuner.

Planerad tillsyn 2025

Tillsyn på tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter är styrd och måste prioriteras. Tillsyn på verksamheter med årlig tillsynsavgift, men som inte är tillstånds- och anmälningspliktiga, prioriteras baserat på det behov som den årliga tillsynsavgiften baseras på. Tillsynsintervallet varierar beroende på typ av verksamhet och verksamhetens omfattning och är behovsprioriterad. På övriga verksamheter bedrivs tillsyn vid klagomål eller i projektform utifrån bedömt behov.

Den tillsyn som ingår i den nationella strategin för miljöbalktillsynen kommer att prioriteras. Den tillsyn som ingår i strategin kommer att erhålla vägledning och i vissa fall samordnas genom nationella tillsynsprojekt. Det innebär fördelar genom att tillsynsarbetet underlättas samt att tillsynen kan utföras med ökad samsyn och får en ökad acceptans hos verksamhetsutövarna.

Prioritering av tillsynen styrs även av de nationella miljömålen inom nämndens tillsynsområde och efterlevnad av åtgärdsprogrammet för vatten 2022–2027.

För 2025 fördelas tiden mellan olika tillsynsområden enligt diagram nedan.

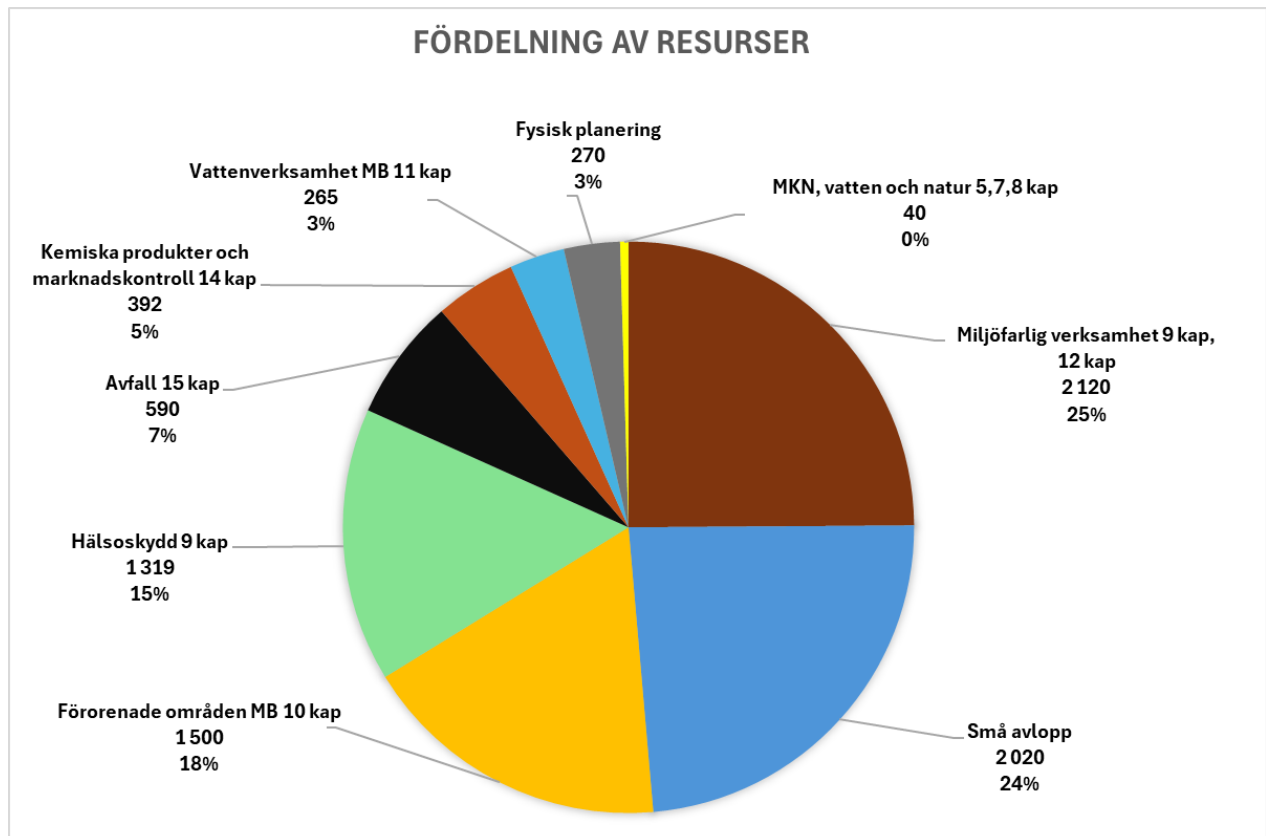

Diagram: Fördelning av resurser under år 2025 redovisat som antal timmar och procentuell andel av den totala tillgången till resurser.

Den **styrda tillsynen** avser tillsyn på tillståndspliktiga och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. Inom miljöskyddet är det till exempel tillsyn på de tillståndspliktiga verksamheterna: Margretelunds och Skärgårdstads avloppsreningsverk, Rydbokrossens bergtäkt och Sandkilsvägens panncentral. Exempel på anmälningspliktiga verksamheter är stora avloppsreningsverk, fordonstvättar och drivmedelanläggningar, skyttebanor, billackering, återvinningscentral samt sortering och lagring av avfall. Inom hälsoskyddet är det till exempel tillsyn på skolor, förskolor, bassängbad, fotvårdare, solarier samt tatuering och piercing.

Den **händelsestyrda tillsynen** avser inkommande ansökningar och anmälningar om miljöfarlig verksamhet eller hälsoskyddsverksamheter, klagomål och remisser från andra myndigheter. Inom miljöskyddet är det till exempel upplysning och anmälan om sanering av förorenad mark, anmälan om vattenverksamhet, ansökan om bekämpningsmedelsanvändning, ansökan om att anlägga avlopp, anmälan om att installera bergvärmeanläggning. Inom hälsoskyddet är det till

exempel smittskyddsutredningar, anmälan om yrkesmässig hygienisk verksamhet, stickande skärande verksamheter, nya skolor eller förskolor och anmälan om att borra brunn för vattentäkt.

Den **behovsprioriterade tillsynen** avser tillsyn på övriga verksamheter som kan innebära en risk för människors hälsa eller miljön men som inte behöver anmälas eller tillståndsprövas. Inom miljöskyddet är det till exempel tillsyn på mindre fordonstvättar och drivmedelsanläggningar; marinor och varv; dagvatten; golfbanor; avlopp; energitillsyn; kemikalietillsyn; tillsyn av förorenade områden; avfallstransporter; bygg- och rivningsavfall; sortering av avfall och förpackningar; växtnärläckage från lantbruk och djurhållare. Inom hälsoskyddet är det till exempel tillsyn av äldreboenden; fastighetsägare avseende egenkontroll, energi, radon och avfallshantering; informationsprojekt gällande vattenkvalitet i enskilda brunnar; mätning av bakgrundsstrålning.

Den behovsprioriterade tillsynen omfattar även deltagande i två nationella tillsynsprojekt. Det ena avser bekämpningsmedel genom vägledning av Kemikalieinspektionen. Tillsynen kommer att ske av att biocidprodukter som säljs i butiker är tillåtna, t. ex. råttmedel, musmedel, insektsmedel, träskyddsmedel och båtbottnfärger. Det andra projektet avser växtskyddsmedel genom vägledning av Jordbruksverket. Tillsynen kommer att omfatta kontroll av att växtskyddsmedel och växtnäring sprids och används enligt gällande regler.

Arbetet med **fysisk planering** avser i huvudsak handläggning av remisser från Byggnadsnämnden och deltagande vid framtagande av detaljplaner samt andra planer och program inom Samhällsbyggnadsförvaltningen

Övergripande arbete som krävs för handläggning tillkommer utöver arbetet med operativ tillsyn och inkommande ärenden. Det omfattar till exempel allmän service, information och rådgivning; samverkan; interna ärendemöten; kvalitets- och rutinarbete; utbildningar; registerhantering.

Enhets- och förvaltningsgemensamt arbete tillkommer utöver arbetet med operativ tillsyn och inkommande ärenden. Det omfattar till exempel verksamhetsplanering; krisberedskap och riskskyddsarbete; avdelningsmöten samt möten och samverkan inom Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Österåkers kommun ingår i planeringszonen för Forsmarks kärnkraftverk. Det innebär att Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ha beredskap för att kunna utföra strålningsmätningar i händelse av kärnteknisk olycka. Länsstyrelsen samordnar kommunerna i Stockholms län och tar fram vägledning. Arbetet består i att delta i samarbetsmöten regionalt och inom kommunen, ta fram en plan för strålningsmätning, uppdatera kommunens mätpunkter och delta i övningar.

Nationell strategi för miljöbalkstillsynen

Under 2021 tog Naturvårdsverket tillsammans med övriga centrala tillsynsvägledande myndigheter fram en nationell strategi för miljöbalkstillsynen. Syftet med strategin är att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period. Med hjälp av strategin kan myndigheternas samlade resurser och kompetens används effektivare, bidra till en ökad likvärdighet i tillsynen och underlätta planering av tillsyn.

Strategin gäller perioden 2022–2025. Den kommer att ses över årligen varmed åtgärder och tillsynsaktiviteter kan komma att revideras. Strategin omfattar inte den miljöbalkstillsyn som redan hanteras inom ramen för den Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan, till exempel tillsyn av växtskyddsmedel.

Strategin innehåller sju tillsynsområden. Varje tillsynsområde har utpekade fokusområden med tillhörande preciseringar. Förutsättningarna för i vilken omfattning de utpekade tillsynsaktiviteterna kan genomföras ser olika ut mellan olika tillsynsmyndigheter och de olika aktiviteterna behöver prioriteras utifrån lokala förutsättningar. I vissa fall är tillsynen beroende av den vägledning som tillsynsvägledande myndigheter ska ta fram.

Naturvårdsverket kommer att följa upp arbetet enligt den nationella strategin för miljöbalktillsynen genom årliga enkäter enligt 3 kap. 21 § Miljötillsynsförordningen. Nationella tillsynsprojekt kommer att följas upp av respektive central myndighet.

Nedan redovisas fokusområdena inom de sju tillsynsområdena med de tillhörande preciseringar och tillsynsaktiviteter som berör kommunen som tillsynsmyndighet.

1 Fokusområden inom tillsynsområdet vattenverksamhet

Vattenuttag

Ett nationellt tillsynsprojekt för kontroll av vattenuttag genomförs 2023–2024. Havs- och vattenmyndigheten kommer att ta fram handläggarstöd med checklistor för den operativa tillsynen. Österåker berördes inte av det nationella tillsynsprojektet men kommer att bevaka den utvärdering och tillsynsvägledning som tas fram.

Vattenanläggningar som utgör vandringshinder

Havs- och vattenmyndigheten kommer att uppdatera tillsynsvägledningen senast 2024 och målet är att tillsynsmyndigheterna utför tillsyn på prioriterade vandringshinder senast 2024. Tillsynen utförs främst av länsstyrelsen men eftersom Österåker har tagit över tillsynen på anmälningspliktiga vattenverksamheter från länsstyrelsen kan tillsynen i viss mån bli aktuell även för Österåker. Tillsyn av vandringshinder planeras 2025.

2 Fokusområden inom tillsynsområdet miljöfarlig verksamhet

Fordonstvättar och fordonsverkstäder

Tillsynsmyndigheterna deltar i en nationell tillsynskampanj avseende fordonstvättar och/eller fordonsverkstäder 2024. Naturvårdsverket kommer att ta fram tillsynsvägledning. Österåker deltog i det nationella tillsynsprojektet 2024 och tillsynen av både fordonstvättar och fordonsverkstäder kommer att fortsätta 2025.

Uppdaterade miljöbalkstillstånd

Tillsynsmyndigheterna kartlägger gällande tillstånd för miljöfarliga verksamheter meddelade enligt miljöskyddslagen och miljöbalken och omfattningen av ändringar sedan tillstånd gavs. Kartläggningen ska utgå från den mall som Naturvårdsverket kommer att tillhandahålla senast 2025. Tillsynsmyndigheterna bedömer för vilka verksamheter det finns behov av att vidta åtgärder för att verksamheterna ska ha aktuella miljöbalkstillstånd och vilka åtgärder som är lämpliga att vidta. Åtgärden ingår i tillsynsplanen för 2025.

Kvalitetsssäkrad kontroll - utsläpp till vatten

Tillsynsmyndigheterna genomför tillsyn på tillstånds- och anmälningspliktiga avloppsreningsverk avseende egenkontroll för att bedöma aktualitet och regelefterlevnad gällande flödesmätning, provtagning och ställningstaganden som görs. Tillsynen kommer att ske enligt vägledning från Naturvårdsverket. Tillsynen ingår i den löpande tillsynen på de berörda tillsynsobjekten.

Dagvatten

Tillsynsmyndigheterna inhämtar information om den kommunala VA-huvudmannens egenkontroll av den allmänna dagvattenanläggningen utifrån ett antal bestämda frågor. Naturvårdsverket kommer att ta fram vägledning och tillsynen bör utföras senast 2024. Inhämtning av information enligt åtgärden utfördes 2024 och tillsynen av dagvattenhanteringen kommer att fortsätta 2025.

Energihushållning

Tillsynsmyndigheterna bedriver systematisk energitillsyn gällande energihushållning och användning av förnybara bränslen. Tillsynen riktas mot tillsynsobjekt med stor energihushållningspotential och/eller bristande egenkontroll. Där det bedöms skäligt bör tillsynen omfatta föreläggande om energikartläggning och energihushållningsplan samt utredning eller åtgärder. Energimyndigheten och Naturvårdsverket kommer att ta fram vägledning senast 2024. Tillsynen utfördes 2024 inom ramen för fastighetsägartillsyn och kommer att fortsätta 2025.

Små avlopp

Återkommande planerad tillsyn av små avloppsanläggningar utförs baserat på riskklassning där de avloppsanläggningar prioriteras som har störst negativ påverkan på människors hälsa och miljön. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har under 2022 uppdaterat tillsynsvägledningen ”Effektiv tillsyn av små avlopp”. Den uppdaterade vägledningen presenteras av HaV i en webinarieriserie under 2022 och 2023. Tillsynen utfördes 2024 och kommer att fortsätta 2025.

Tillsynsmyndigheterna kompletterar och uppdaterar digitala tillsynsregister under perioden 2022–2024 så att minst alla små avloppsanläggningar är registrerade och koordinatsatta. Åtgärden utfördes 2024 och fortsatt arbete med att hålla tillsynsregistret uppdaterat kommer att ske löpande.

Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar

Tillsynsmyndigheterna prioriterar tillsyn av jordbruksverksamheter och hästgårdar som ligger utmed vattenförekomster där miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte uppnås idag. Tillsynen bör utföras senast 2024 med stöd av nationellt framtagen vägledning. Tillsynen utfördes 2024 och kommer att fortsätta 2025.

3 Fokusområden inom tillsynsområdet förorenade områden

Tillsyn av prioriterade förorenade områden med riskklass 1 och 2

Naturvårdsverket och länsstyrelsen kommer att ta fram tillsynsvägledning och tillsynsmyndigheter ökar tillsynen av prioriterade förorenade områden. Tillsynsmyndigheter har senast år 2025 upprättat handlingsplaner eller motsvarande styrdokument för tillsyn av prioriterade förorenade områden. I Österåker har tillsyn utförts på alla objekt i riskklass 1 och tillsyn sker löpande på övriga objekt. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2025. Tillsynen kommer att utföras i enlighet med handlingsplanen för tillsyn av förorenade områden som tagits fram under 2024 och som kommer att beslutas av Miljö- och hälsoskydds nämnden.

Anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt § 28 i FMH

Naturvårdsverket och länsstyrelsen kommer att öka vägledningen och tillsynsmyndigheterna tillförskaffar sig tillräcklig kunskap inom riskbedömningar, representativa halter samt platsspecifika riktvärden. Åtgärden ingår i tillsynsplanen för 2025.

4 Fokusområden inom tillsynsområdet hälsoskydd

Inombusmiljö i bostäder

Kommunerna kartlägger och prioriterar tillsyn av fastigheter/bostäder där risken för olägenhet för människors hälsa är stor, senast 2024. Tillsynen utfördes 2025 och kommer att fortsätta 2025 inom ramen för fastighetsägartillsyn.

Likvärdig tillsyn av yrkesmässig hygienisk verksamhet

Socialstyrelsen kommer att uppdatera det befintliga vägledningsmaterialet i form av handbok och allmänt råd samt genomföra utbildning riktad till tillsynsmyndigheterna. Tillsynen avser bland annat så kallade stickande/skärande verksamheter som blev anmälningspliktiga enligt ändrade regler 2021. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2025.

Bassängbad

Kommunerna gör tillsynsbesök på anmälningspliktiga bassängbad senast 2024 i enlighet med Folkhälsomyndighetens allmänna råd (HSLF-FS 2021:11) och tillhörande vägledning om bassängbad. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2025 och utförs årligen inom ramen för den löpande tillsynen.

Inombusmiljö och egenkontroll i förskola och skola.

Kommunerna bedriver tillsyn av förskolor och grundskolor med extra fokus på städning senast 2024. Tillsynen utfördes på förskolor 2024 och på skolor 2023.

5 Fokusområden inom tillsynsområdet avfall

Masshantering

Naturvårdsverket har under 2023 tagit fram tillsynsvägledning och kommer att leda en nationell tillsynskampanj 2024 - 2025. Tillsyn ingår i tillsynsplanen för 2025.

Illegal avfallsanläggning

Tillsynsmyndigheter deltar vid myndighetsgemensam tillsyn för att kontrollera avfallstransporter både hos åkerier och avfallsanläggningar. Länsstyrelser anordnade myndighetsgemensam tillsyn under 2024. Naturvårdsverket och länsstyrelserna tar fram tillsynsvägledning i form av handläggartöd och rollfördelning, avseende tillsyn på nationella avfallstransporter senast 2024. Myndighetsgemensam tillsyn utfördes 2024 och ingår även i tillsynsplanen för 2025.

Naturvårdsverket kommer att öka tillsynsvägledningen inom tillsynsområdet avseende uppsökande tillsyn och illegal avfallshantering. Tillsyn av illegal avfallshantering ingår i tillsynsplanen för 2025 och ingår i den löpande tillsynen på berörda tillsynsobjekt. Tillsyn i syfte att inventera och söka upp verksamheter som hanterar avfall utförs inom ramen för inventering av industriområden 2025.

Återvinning av avfall så att det upphör att vara avfall

Naturvårdsverket tar fram ny tillsynsvägledningen om när avfall upphör att vara avfall. Tillsynsmyndigheterna bedriver tillsyn utifrån anteckningsskyldigheten enligt avfallsförordningen.

Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2025 och ingår i den löpande tillsynen på berörda tillsynsobjekt och vid inventering av industriområden.

6 Fokusområden inom tillsynsområdet naturtillsyn

Invasiva främmande arter

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten kommer att ta fram tillsynsvägledning och årligen genomföra utbildningsinsatser under perioden. Naturvårdsverket tar fram tillsynsvägledning och handläggarstöd gällande spridning med jordmassor.

Uppsökande tillsyn på exploateringsområden med hög risk med avseende på hantering och egenkontroll av jordmassor så att spridning inte sker, t ex. infrastrukturprojekt. Kommunen har ansvar för tillsynen när det berör verksamheter som kommunen har tillsyn över i övrigt, till exempel avfallshantering lokalt, tillsyn med anledning av djurhållning inom detaljplan, växtskydd och växtnäring. Om hantering av invasiva främmande arter förekommer i verksamheten ingår det i kommunens tillsyn att se till att den hanteringen är lagenlig.

Uppsökande tillsyn av zoo- och trädgårdshandel (även näthandel) med avseende på hantering och egenkontroll av vattenlevande arter så att spridning och försäljning av invasiva arter inte sker.

Tillsynen ingår i tillsynsplanen 2025 och avser då främst tillsyn i samband med masshantering samt deltagande i seminarier för vägledning som kommer att hållas under 2025.

Påverkan på naturvärden i jordbrukslandskapet

Länsstyrelserna informerar kommunerna om hur de ska kommunicera kännedom om överträdelser på biotopskyddade eller hänsynskrävande biotoper till länsstyrelsen och vilka geografiska områden och strukturer som är prioriterade, utifrån 1 kap 16 § miljötillsynsförordningen, senast 2024. Tillsyn planeras kommande år och sker utifrån den nya vägledningen.

Påverkan på naturvärden i grunda havsvikar

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten tar fram en gemensam tillsynsvägledning om hur tillsyn av strandskydd och vattenverksamhet ska samordnas. Handläggarstöd tas fram för genomförande av strandskyddstillsyn avseende påverkan på biologisk mångfald samt stöd för formulering av förelägganden om återställelse. Länsstyrelserna genomför årligen kunskapshöjande aktiviteter för kommunen som tillsynsmyndighet.

Tillsynsmyndigheten planerar och genomför tillsyn i grunda exponeringsskyddade havsvikar och där det är skäligen förelägg om återställelse. Tillsynen ingår i tillsynsplanen 2025.

7 Fokusområden inom tillsynsområdet kemikalietillsyn

Tillsynsvägledande myndigheter kommer under 2023–2025 att ta fram vägledning och stöd till tillsynsmyndigheterna som bör utföra tillsynen under perioden 2023–2025.

Reach – tillsyn av kemiska produkter hos nedströmsanvändare och varor/ kemiska produkter i butiksledet

Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket förtydligar vad Reach-tillsyn innebär och fördelningen av tillsynsansvaret och utvecklar tillsynsvägledningen, till exempel information om olika branscher, ämnen i olika material och tillståndsämnen.

Läkemedelsverket tar fram tillsynsvägledning om tatueringsfärger och genomför ett nationellt tillsynsprojekt 2024 med fokus på tillsyn av tatueringsfärger. Österåker deltog i det nationella projektet 2024.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av varor och kemiska produkter i butiksledet med fokus på begränsningar enligt Reach-förordningen. Kemikalieinspektionen kommer att genomföra ett nationellt projekt med fokus på farliga kemikalier i varor. Tillsynen kommer att planeras kommande år och utföras enligt framtagen vägledning.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn hos nedströmsanvändare av tillståndsämnena samt andra särskilt farliga ämnen senast 2025. Huvudfokus ska vara på tillståndsämnena, att ämnena inte används utan ett giltigt tillstånd samt i enlighet med villkoren i tillståndsbeslut enligt Reach-förordningen. Tillsynen ingår i tillsynsplanen 2025 avseende tillsyn av växtskyddsmedel som kommer att utföras inom ramen för ett nationellt tillsynsprojekt som leds av Jordbruksverket.

CLP – tillsyn av kemiska produkter i butiksledet

Kemikalieinspektionen kommer att tydliggöra tillsynsmyndigheternas ansvar enligt CLP-förordningen, till exempel genom att peka ut de artiklar i förordningen som tillsyn ska fokusera på. Kemikalieinspektionen kommer utveckla sin tillsynsvägledning med avseende på e-handel med kemiska produkter i förhållande till CLP-regler. Vägledningen utvecklas genom att lyfta fram regler som är lämpliga att kontrollera vid e-handel, samt med råd kring denna tillsyn. Tillsynen kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Biocider – tillsyn av biocidprodukter och behandlade varor i butiksledet

Kemikalieinspektionen tydliggör tillsynsmyndigheternas ansvar enligt biocidförordningen och tar fram tillsynsvägledning. Kemikalieinspektionen utvecklar tillsynsvägledningen med avseende på e-handel med biocidprodukter och behandlade varor.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av biocidprodukter i butiksledet som egna inspektioner eller som ett delområde i en bredare inspektion. Biocidprodukter att fokusera särskilt på kan vara rått- och musmedel, insektsmedel och båtbottnfärger. Tillsynen ingår i tillsynsplanen 2025 och kommer att utföras inom ramen för ett nationellt tillsynsprojekt som leds av Kemikalieinspektionen.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av behandlade varor i butiksledet som egna inspektioner eller som ett delområde i en bredare inspektion. Ett särskilt fokus kan läggas på träskyddsbehandlat virke. Tillsynen kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) innehåller operativa mål för växtskyddsmedel som ska planeras in i tillsynsplanen. Inom området växtskyddsmedel finns totalt två operativa mål för perioden 2021–2025, med tillhörande aktiviteter, enligt nedan.

Mål 1: Kontrollmyndigheterna ska ha rätt förutsättningar för att utföra en likvärdig och effektiv kontroll. Aktiviteter som ska utföras av kommunen:

- Kontrollmyndigheterna inventerar och uppdaterar kontinuerligt sina register över aktörer. Utförs löpande.
- Kontrollmyndigheterna utför fler kontroller på växthus och växtodlingsgårdar utan djurhållning. Sådana anläggningar saknas i Österåker.

- Kontrollmyndigheterna utbyter erfarenhet om kontroll inom området växtskyddsmedel. Utförs löpande.

Även de regionala och nationella myndigheterna omfattas av aktiviteter. Aktiviteter för Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket är bland annat att organisera webinarium om den offentliga kontrollen av växtskyddsmedel samt att ta fram och utveckla tillsynsvägledningen. Att ta del av webinarium och tillsynsvägledning ingår i tillsynsplanen 2025

Mål 2: Aktörerna ska följa reglerna så att växtskyddsmedel distribueras och hanteras på ett säkert sätt som inte medför risker för människors hälsa, djurs hälsa eller miljön. Aktiviteter som ska utföras av kommunen:

- Jordbruksverket, länsstyrelser och kommuner genomför ett gemensamt tillsynsprojekt för att följa upp tidigare tillsynsprojekt om integrerat växtskydd på jordbruk. I Österåker finns två lantbruk som berörs av tillsynen. Tillsynen utfördes 2024 och ingår även i tillsynsplanen för 2025.
- Kontrollmyndigheterna ökar kontrollen av de allmänna principerna för integrerat växtskydd. Utförs årligen.
- Kontrollmyndigheterna ökar kontrollen av att växtskyddsmedelsanvändningen dokumenteras. Utförs årligen.
- Kemikalieinspektionen och kommuner genomför ett gemensamt tillsynsprojekt för att kontrollera distributörer som säljer växtskyddsmedel, med särskilt fokus på bedrägerier. Återkommande aktivitet. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2025 i form av ett nationellt tillsynsprojekt som leds av Jordbruksverket.